

Hobetzeko hondoratu, horra eskuinaren errezeta

MIRARIA IZAN ZEN, 2009ko udaberrian 3,7 bilioi euro agertu ziren harrien azpitik Mendebaleko munduan krisi latzean ziren bankuak krisitik ateratzeko. Eta liberalenak ere sutsu agertu ziren bankuak zorrotz lotzearen alde. Baina jai, ez arautu eta ez kontrolatu, eta dirua Europako estatuetakoz zorrarekin jolasean hasi zen.

Eta orain Bruselako Europako Batasunean onartutakoekin, merkatuak aseko direla eta euroa eta EB lasai utziko dutela uste da. Baina epe motzean ez dago hori pentsatzeko inolako arrazoirik, gutxien gutxienez hor erabakitakoa indarrean jarri arte, eta bereziki Europako Banku Zentralari dagozkionak. Moody's kalifikazio agentziak ere modu horretan ulertu du gailurra: bileraren aurretik lotsa eta beldur gutxiarekin egin zion mehatxu EBri eta ondoren, bere horretan mantentzen dela iragarri du, hau da, zorraren kalifikazioa jaitziko diela EBko hamabost estaturi, Alemania moduko indartsuenak tartean.

Krisitik ateratzeko neurriak dagokienez, bi norabide handi dira nagusi: lehena gerrikoa estutzea da, ondo estu eta luzarorako; eta bigarrena, Europako Banku Zentrala (EBZ) benetako banku publiko batek egin beharko lukeenari ateak irekitzea, horrela honek eurobonoak egin ahal izango ditu eta larrialdian diren euroguneko ekonomien kanpo zorra erosi. Baina ez zaio EBZri ezer finkatu, hori EBZren independentzia urratzea litzatekeelako. EBZ egunotan mintzatuko da.

EBren eraikuntzari dagozkion erabaki handiak ere hartu dira, horien artean garrantzitsuena erabakitzeak moduari lotua: orain arte itun handiei buruzko erabakiak estatu guztien aho batez

hartu behar ziren eta oraingo gailurrean gehiengo handi bat nahikoa izan da erabakiak hartzeko (horrexegatik gelditu da Londres akordiotik kanpo).

EZ GAITEZEN TRONPATU, ordea, erabakitako dena egun estatuak duten zor guztia itzultzearen gain eginda dago, hori da goreneko helburua, sakratua den bakarra. Eta horrek esan gura du urte luzeetarako hipotekatuak direla gure bizitzak, azken hamarkada luzetako lorpen sozialak bertan behera gertatu direla, eta nola gainera. Txinako lehen ministro-ordeak era beldurgarrian irudikatu berri du etorkizun hori *Financial Times*-i emandako elkarrizketa batean: "Erdi Aroa, hori da datorkiguna finantza eta sozial eremuetan".

Europako Batasuneko gerriko estutzeak, gainera, ekonomiaren atzeraldia indartuko du urte batzuetan. Merkelek ondo daki zer esan nahi duen soldatak produkziara lotzearena, ondo dakielako datozen urteetan krisian diren herrialdeetan hazi baino produkzioak behera egingo duela, eta kasurik onenean gutxi haziko dela.

Larri diren euroguneko estatuak produkzioa handituz edo soldatak jeitsiz lehiatu behar dira saltzeko. Eta gailur honek, berriz ere, soldatak jaistearen aldeko apustua egin du. Honek esan nahi du klase langileetatik klase aberatsenetara etengabe gertatzen ari den errenta fluxuak bere horretan jarraituko duela. Hori adierazten duten datu asko dira, eta horietako bat izan da joan den astean ezagutu zena, Elkarlan eta Garapen Ekonomikoko Erakundeak eskainitakoak: aberats eta txiroen arteko desberdintasunak azken 30 urteotako handienak dira, baita Alemania,

Austria eta Suedia moduko herrialde aberatsetan ere.

ALTERNATIBARIK EZ DAGOELA saldu nahi zaigu etengabe, baina egon badago, zalantzarik gabe. Epe motzera zaparradari eustean egongo da gakoa: datorren hertsura baretu dezan, elkartasuna; eta lorpen historikoak ahalik eta gutxien txikitu daitezten, herritarren presioa. Baina epe ertain eta luzera herritarra askoz hobeto bizitzeko moduko alternatibak badira, batzuk indarrean jartzeko modukoak eta beste batzuk aurrera begira.

Islandiak uko egin zion bere bankuek Erresuma Batua eta Herbehereekin zituzten zorrak ordaintzeari eta mundua ez zaie gainera erori, iragarri bezala. EBko estatu zorraren ikuskaritza orokorra beharko litzateke, ikusteko zer ordaindu behar den eta zer ez. Europako Legebiltzarrak indartzea, honek kontrola dezan EBZ eta honek banku publiko baten benetako rola izan dezan; EBZ bihar bertan has daiteke EBko herrialde batzuen zorra erosten. Finantza sistemaren arautze zorrotza, egiazko ekonomia bultzatzeko bankuak eta banku inbertsoreak bereziz; zerga sistema bat finantza eragiketei begira...

Nahi adina alternatiba dira, baina neurri horien guztien eta gehiagoren arazo handiena zera da, ordea: bestelako norabidea nahi duten herritarren presioa behar dutela, kalean, hautesontzietan, erakundeetan... eta oraingoz ez dagoela aski presio alternatibetan sakontzeko. Antza, eta zoritzarrez, oraindik asko galdu behar da herritarren presio maila handietara iristeko.

